

znalcem výtvarného umění, moderní abstraktní malby a mnoha jiného. Především však života a díla sv. Augustina, jak o tom svědčí jeho poslední kniha *Aurelius Augustinus. Říman, člověk, světec*,¹ věnovaná vzpomínce na jeho nepřekonatelného učitele, profesora Františka Novotného. A byl ovšem rovněž vynikajícím znalcem Platóna, především jeho *Ústavy*, kterou moderním způsobem

znovu přeložil.² Myslím tedy, že je zcela namístě připomenout na stránkách *Filosofického časopisu* výročí jeho nedozítých sta let.

Petr Horák

Fakulta filozofická Univerzity Pardubice
phorak88@gmail.com

1 Hošek, R., *Aurelius Augustinus. Říman, člověk, světec*. Praha, Vyšehrad 2000.

2 Platón, *Ústava*. Přel. R. Hošek. Praha, Svoboda 1990. Edice Antická knihovna.

Zpráva o vzniku revue „Academix“

Ve spolupráci s Technickou univerzitou v Liberci¹ vznikl nový tištěný dvouměsíčník s názvem *Academix*,² ve kterém většinu příspěvků tvoří diskuzní a recenzní esejistika. Cílem revue *Academix* je prezentace složitějších témat, teoretických rozborů a odborných analýz srozumitelnou formou, a tudíž zpřístupnění akademického poznání – od společenských přes přírodovědné až po technické obory – širší veřejnosti.

V každém čísle dominuje ústřední téma, ke kterému se váže většina textů. Vedle esejů přímo spjatých s hlavním tématem věnujeme prostor také recenzní esejistice. V tomto ohledu je pro nás inspirací tradice zahraničních periodik typu *London* (nebo *New York*) *Review of Books*. Tato periodika jsou specifická tím, že dokáží mimo jiné zaznamenat ménící se vnímání společnosti – a prostřednictvím reflexe a debaty k aktuálním fenoménům doby se pak stát součástí společenských změn.

Rovněž prostor časopisu *Academix* proto slouží jako platforma pro setkávání i střetávání rozmanitých názorových proudů, pro otevřenou diskusi. Žijeme v době názorových střetů i bublin. Jednou z cest, jak z toho ven, je dialog a snaha pochopit odlišné pozice; také proto se k řadě textů snažíme hledat další autorky a autory, kteří by k nim

1 Další partneři a spolupracující instituce: Martina Kupsová a Dipozitiv Studio (design, grafika, sazba, tisk, marketing); Vysoká škola chemická a technologická (spolupráce na tvorbě obsahu třetího čísla); Ateliér tvorby písma a typografie – UMPRUM (tvorba písma, typografie a layoutu pro druhé číslo). Knižní ukázky do časopisu dosud poskytla nakladatelství Argo, Host, Paseka, Filosofía, 65. pole, Kazda, Vyšehrad.

2 Kontakty: webové stránky: <http://academix-revue.cz/>; email: redakce@academixrevue.com; tel.: +420 775 112 135.

doplnili své komentáře. Cílem časopisu *Academix* je tak vytvořit čtenářsky, autorsky i tematicky mezigenerační revue, která v rámci svých možností zprostředkuje střípky rozmanitých pohledů na současnost.

Kromě toho nabízíme také prostor pro současnou autorskou tvorbu, ať už se jedná o poezii, krátkou beletrii nebo práci grafiků a ilustrátorů. Domníváme se totiž, že právě tato autorská příspěvní umožňují ještě více rozvíjet imaginaci a obohacují jednotlivá témata, jimž se v našem časopisu věnujeme. A mimo jiné také proto během prvního roku testujeme s několika designéry jak novinový formát *Academixu*, tak jeho knižní formát do kapsy.

První rok s revue *Academix* jsme odstartovali tematikou konspiračních teorií. S religionistou věnujícím se fenoménu tzv. non-religion Davidem Václavíkem, sociologem zabývajícím se teorií a výzkumem masové komunikace Jaroslavem Volkem a dalšími hledáme v prvním čísle odpovědi na otázky, co nás žene do pasti konspiračního myšlení a jaké jsou jeho kořeny.

Téma výstižně ilustruje citát z příspěvku antropoložky a příležitostně publicistky Marie Heřmanové: „To, čemu říkáme konspirace, nebude pravděpodobně nikdy převládajícím vysvětlujícím rámcem světového dění pro většinu lidí. Ale důraz na osobní zodpovědnost, intuitivní vysvětlování světa, odpor vůči převládajícímu paradigmatu homo economicus, který vše přepočítává na numerické hodnoty a racionálně kvantifikuje, nikam nezmizí. Narativ, který poskytuje sílu a smysl lidem

v situacích, kdy je ono racionální paradigma staví do ponížených pozic, neposkytuje jim prostor pro seberealizaci a ještě jim říká, že mají vymyté mozky, nelze přeprogramovat. Přeprogramovat totiž nemusíme lidi, kteří věří konspiracím a hledají v nich útěchu, ale systém, který nenabízí jiná východiska než ta konspirační.“³

Ve druhém čísle, nazvaném *Zánik Západu*,⁴ jsme obsah časopisu *Academix* obohatili o tematickou rubriku pojatou ve stylu diskuzních textů nakladatelství *Boston Review*. V rámci tohoto formátu jeden autor publikuje esejistický text – a několik dalších pak komentuje jeho pozici.⁴ Hlavní esej pro naši rubriku napsal Jacques Rupnik, který se v něm věnuje neoliberalnímu obratu ve střední a východní Evropě. Do diskuze přispěli Milan Znoj, Lucie Tungul, Daniel Šitera a Matej Cíbník. Další autoři tohoto čísla reflektovali dění na Ukrajině.

Explicitně se pak samo téma úpátku Západu prolíná recenzním esejem Mikoláše Pešty s názvem „Konspirační dějiny protestního hnutí: Jak neomarxisté plíživě ovládli německou společnost“: „Více než sto let již uplynulo od prvního vydání *Zániku Západu* od Oswalda Spenglera a nit bychom mohli vést i dále do minulosti – tře-

3 Heřmanová, M., Věci, které dávají smysl – Konspirační teorie v informační válce. *Academix*, 1, 2022, č. 1, s. 18–35.

4 K této rubrice nás přivedly překlady vydané v nakladatelství *Filosofia*: Carens, J. H., *Imigranti a právo na pobyt*. Přel. M. Brabec, M. Kotišová, J. Velek. Praha, *Filosofia* 2016; Sandel, M. J. a kol., *Jak trhy vytlačují morálku*. Přel. M. Brabec a M. Kotišová. Praha, *Filosofia* 2020.

ba k Edwardu Gibbonovi, který vydal na konci osmnáctého století svůj best-seller *Úpadek a pád Říše římské...* S krizí liberalismu po finanční krizi v roce 2008 a s migrační krizí s vrcholem v roce 2015 zaznamenal tento žánr novou popularitu. Prodávají se díla romanopisců, kteří líčí své apokalyptické vize... Z akademických textů se pak v Česku prosadila ‚kolapsologická‘ literatura, zejména četné sborníky editované egyptologem Miroslavem Bártoou a historikem Martinem Kovářem (*Kolaps a regenerace, Civilizace a dějiny, Povaha změny, Na rozhraní...*)... Opakujícím se motivem je myšlenka, že u všech zaniknuvších civilizací lze nalézt obdobné znaky úpadku, jako je například přebujelá byrokracie, a tyto znaky můžeme v současnosti pozorovat i u civilizace evropské; jsme nebo budeme tedy svědky jejího zániku.⁴⁵

Třetí číslo revue *Academix* se zaměřilo na kreativitu přírody. Objevila se v něm rubrika věnovaná světu hub, obsahující kromě jiného rozhovor s Terezou Stöckelovou, která spolu s Lukášem Senftem a Kateřinou Kolářovou v současnosti realizuje etnografický výzkum potravinové produkce a lidského soužití s houbami. V propojení získaných poznatků s teorií sympoiézy a poznatky ze současného mykologického výzkumu autorský tým rozvíjí koncept sympoiétického růstu, který formuluje alternativní politickou imaginaci k sou-

časným formám ekonomického růstu i jeho alternativě v podobě nerůstu [de-growth].

Diskuze ve třetím čísle je pak věnována textu Víta Bartoše „Život tvořivosti a tvořivost života“, podle kterého je výrazem nejvyšší tvořivosti přírody přirozený výběr, nebo obecněji: evoluce, přičemž lidské nevědomé procesy ve skutečnosti fungují analogicky k jejím principům. Komentář poskytl Anton Markoš, který nesouhlasí s tezí, podle které je evoluce založena na nekonečném kutilství a život vzdoruje druhému termodynamickému principu. Vladimír Havlík pak v této souvislosti obhajuje progresivní deantropocentrizaci, a to ať již se jedná o místo člověka v univerzu, nebo o výjimečnost života a vědomí v něm. Tvořivost může být podle něj fixována jen principem vzrůstající complexity.

V tomto letním třetím čísle rovněž zahajujeme nepravidelnou spolupráci s předním světovým periodikem zaměřeným na recenzní esejistiku *The New York Review of Books*. Konkrétně se jedná o text M. W. Feldmana a Jessiky Riskinové (v překladu Miluše Kotišové) „Proč biologie nerovná se osud“, ve kterém oba autoři polemizují s kontroverzní myšlenkou, že sociální nerovnosti mají genetické příčiny, a že pokud se „progresivci“ chtějí vypořádat s nerovností, měli by se nejdříve popasovat s tímto faktem.

Vedle vydávání časopisu redakce organizuje také literární večery, při nichž se účastníci scházejí nad novými knižními tituly – od krásné literatury až po po-

5 Pešta, M., Kospirační dějiny protestního hnutí: Jak neomarxisté plíživě ovládli německou společnost. *Academix*, 1, 2022, č. 2, s. 20–22.

pulárně vědecké publikace –, a debaty reflektující aktuální otázky naší doby.⁶

Kupříkladu 30. 6. tohoto roku jsme se sešli v Kampusu Hyberská při debatě o úpadku liberální demokracie ve střední Evropě. Diskusní panel sestávající z Daniela Šitery, Milana Znoje, Lucie Tungul a moderátora Tomáše Samka se soustředil na současné dění v Polsku a Maďarsku a na otázku, zda lze politický vývoj těchto zemí smysluplně srovnávat. V souvislosti s analýzou otázky, jaké společenské nálady pohánějí změny politického uspořádání v těchto státech, vystupující otevřeli obecnější debatu o liberalismu jako ideologickém základu demokratických zřízení, která permanentně čelí krizím. Je ochrana individuálních práv a právního státu dostatečně silným motivem, který dokáže mobilizovat širší společenské skupiny, případně „občanskou společnost“ k tomu, aby

vystoupila na obranu demokratických procedur a institucí? Dokáže se středoevropská liberální demokracie vnitřně proměnit tak, aby více hájila také kolektivní práva, nabízela hlubší participaci a uznání? Právě takovému typu otázek se chceme v revue *Academix* věnovat i nadále.

Předplatné revue *Academix* je možné dojednat na adrese redakce. Vedle předplatného lze zdarma odebírat newsletter, který obsahuje také pdf *Víkendové čtení Academix*. Obtýdenní víkendové čtení plní nejen funkci newsletteru, ale především nabízí další obsah: komentáře k aktuálnímu dění, eseje, překlady, tipy na knihy a ukázky z nových knih.

Čtvrté číslo, které vyjde v září 2022, bude prolnuto kreativitou strojového učení a neuronových sítí, páté, s názvem *Svoboda slova*, vyjde o dva měsíce později, v době oslav 17. listopadu.

Míchal Trčka

Katedra filosofie, Technická univerzita v Liberci
michal.trcka@tul.cz

Antonín Handl

Knihovna Policejní akademie ČR v Praze
handl@polac.cz

6 Záznamy těchto debat je možné sledovat na našem facebooku, který je dostupný on-line na adrese: <https://www.facebook.com/AcademixRevue>; [cit. 11. 7. 2022].